

K(III) - Sanskrit - H - 6 (Course 1)
2018
SANSKRIT - HONOURS
SIXTH PAPER

Course - 1

Full Marks : 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable.*

Unit - I

(Marks : 25)

1. What is meant by the term 'vyasana'? How does Manu classify them? What according to Manu is the root cause of all the 'vyasanas'? Which 'vyasanas' are more harmful and why?

1+4+1+4=10

Or,

Write an informative note on the principles of taxation as mentioned in Ch.VII of *Manusamhitā*. Who were considered to be exempted from paying tax? State the reason for showing such a favour to them.

6+2+2=10

2. Translate any *one* of the following verses into English or Bengali :

5

(a) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजयश्च पराक्रमे ।

मृत्युश्च वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः ॥

(b) जाङ्गलं शस्यसंपन्नमार्यप्रायमनाविलम् ।

रम्यमानतसामन्तं स्वाजीव्यं देशमावसेत् ॥

P.T.O.

3. अधोलिखितयोः श्लोकयोः एकस्य सुरगिरा व्याख्या कार्या।

7

- (a) अद्यात् काकः पुरोडाशं श्वावलिह्याद्धविस्तथा।
स्वाम्यं च न स्यात् कस्मिंश्चित् प्रवर्तेताधरोत्तरम् ॥
- (b) नास्य छिद्रं परो विद्याद् विद्याच्छिद्रं परस्य तु।
गूहेत् कूर्म्म इवाङ्गानि रक्षेद् विवरमात्मनः ॥

4. अधस्तनेषु विषयमेकमधिकृत्य संक्षेपेण आलोच्यताम्। 3
तौर्यत्रिकम्, षाड्गुण्यम्, गिरिदुर्गः।

Unit - II

(Marks : 25)

5. What are the four branches of learning (विद्या) recommended by Kauṭilya? How does he establish his view citing the views of his predecessors in this regard? Discuss after Kauṭilya the utility of any two branches of learning (विद्या).

2+3+7=12

Or,

How does Kauṭilya establish his view regarding मन्त्रज्ञान and मन्त्ररक्षण? Why is mantra called पञ्चाङ्ग?

4+4+4=12

6. Translate into Bengali or English *any one* of the following :

7

- (a) आन्वीक्षिकीत्रयीवार्तानां योगक्षेमसाधनो दण्डः। तस्य नीतिर्दण्डनीतिः — अलब्धलाभार्था, लब्धपरिरक्षणी, रक्षितविवर्धनी, वृद्धस्य तीर्थेषु प्रतिपादनी च। तस्यामायत्ता लोकयात्रा। तस्माल्लोकयात्रार्थी नित्यमुद्यतदण्डः स्यात्।

(3)

(b) पितृपैतामहानमात्यान् कुर्वीत, दृष्टापदानत्वात् ते ह्येनमपचरन्तमपि न त्यजन्ति सगन्धत्वात्। अमानुषेष्वपि चैतत् दृश्यते — गावो ह्यसगन्धं गोगणमतिक्रम्य सगन्धेष्वेवावतिष्ठन्ते इति।

7. Write short explanatory notes on *any two* of the following : 3×2=6

मात्स्यन्यायः, वैवस्वतमनुः, लोकायतम्, पूगः।
